

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) címzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Paget János**; **Berde Áron**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

Tartalom. A termelésre ajánlatos gyümölcsfajokról. Tisza László. — A kuhlandi tájfajta. Tormay Béla. — A phylloxera ügy. — Felhívás kertészlegények és szőlőbeli előmunkások képzése ügyében. — A bárányhus üdéntartása. Arator. — A kolozsvári takarékpénztár. — III. nemzetközi baromfiállítás. — Pályázati hirdetmény szivarládácskákra — Vidéki gazdasági tudósítások. Szamosujvár vidéke, Torda-Sz.-Mihályfalva, Sepsí-Szent-György. — Piaczi árak — Hirdetések.

A termelésre ajánlatos gyümölcsfajokról,

Kapcsolatban az „Erdélyi gazda“ közelmúlt (11.) számában közlött cikkemmel, szaporítás és nagybani ültetésre a következő fajokat ajánlom gazdatársaimnak u. m.

I. Almák.

Alexander, kora őszi, szép nagy piacos, bőtermő, gazdasági, fája ép.

Batullen asztali és gazdasági, kitűnő jól terem, fája ép.

Borsdorfer Zwiebel tartós téli, bőtermő gazdasági, asztali is.

Téli fehér Calville kitűnő asztali faj, fája nagy, de kényes, kevés helyt fejlődik ki jól a gyümölcs.

Kiew izletese bőtermő, téli, gazdasági és asztali, jó fával.

Rózsaszínű kurta csomájú közep erejű fa, közepesen terem kitűnő asztali gyümölcsöt.

Margit jeles szép bőtermő nyári alma, védett helyen.

Parmain Adams gyönyörű kitűnő téli asztali és gazdasági faj, gyenge fával.

Parmain angol arany téli, általánosan ismert bőtermő, kitűnő téli, asztali és gazdasági faj, szép fával.

Téli arany pipin, kitűnő asztali, apró, téli alma, fája, delicát nálunk.

Pónyik, szép, nagy, erős fája későn kezdi el teremni kitűnő gyümölcsét.

Ananasz Reinette, kitűnő szép asztali téli gyümölcs, fája szép, erős, védett helyen.

Angol kóroda Reinette, igen bőven termő, jó gazdasági és asztali faj.

Dieczi téli arany Reinette, a legkitűnőbb asztali almák egyike, téli.

Kasseli nagy Reinette, egyik a leghasznosabb jó tartós, téli gazdasági és asztali gyümölcs, bőtermő, erőteljes fával.

Memnonista Reinette, kitűnő téli asztali faj.

Muskotály Reinette, talán legjobb késő őszi, asztali alma, bőtermő, fája kissé kényes.

Török Bálint, jó téli, gazdasági és asztali faj, biztos bőtermő, erős, nagy fával.

Transparente de Moscovie, kitűnő szép asztali, kora őszi, nagy fáju, bőtermő faj.

Zöld páris, ismeretes téli, gazdasági és asztali faj.

Mittelburgi Reinette, jó kora, téli asztali faj.

Őszi Grawensteini, kitűnő őszi, asztali alma.

Szürke Parker pepin, egyik legjobb téli alma.

Sikulai alma, erős fajú, bőtermő, igen tartós, téli gazdasági és talán asztali faj.

II. Körték.

Pünkösti pergamen, ép fa, szép nagy, kitűnő késő téli asztali körte és gazdasági is, bőtermő.

Argensoni vajkörte, delicat, tartatlan fa, kitűnő kora téli, asztali faj, bőtermő.

Calebasse Bose, ép bőven termő fa, jó késő őszi gyümölcs.

Colmar Manna, közepes, erős, bőven termő fa, jeles téli gyümölcs.

Fondante des Bois, kitűnő szép, nagy jeles téli gyümölcs.

Frédérique de Würtemberg, igen szép, jó őszi

körte, fája védett helyet kíván és kurta metszést, különben kimerül.

Is embart, ismert kitűnő késő őszi körte, gyenge fával.

Lőrincz Kovács, ép, bőtermő fáju, legkitűnőbb augusztusi körténk.

Apró muskotály, erős fa, közep termékeny, ismeretes gazdasági és asztali faj.

Napoleon, szép, ép, bőventermő fa, nagy, szép, kitűnő ősztévi körte, némely évben kissé fanyar nálunk.

Williams, ép bőtermő fa, kitűnő szép, nagy szeptemberi muskotály körte.

Diel vajkörtéje, ép bőtermő fa, jó téli faj.

Navez vajkörtéje, ép fával, egyik legkitűnőbb téli faj.

Bézy Vaet vagy Saint Wast, talán a legkitűnőbb téli körte, rendkívüli nemes zamattal.

Broom park, kitűnő késő téli, asztali muskotály faj.

Calebasse Carafon, igen szép, igen nagy, jó késő őszi körte. Rövid metszést igényel.

Grumkowi téli körte, ép bőven termő fa, nagy, késő téli savanykás jó körte.

Stuttgarti kecskeőr, ismeretes jó, bőtermő nyári faj.

Josephine de Malines, egyik legeslegkitűnőbb téli asztali faj.

Nec plus Meurice, bőtermő, igen kesői jó asztali körte, közép nagy.

Őszi pergamen, igen bőtermő jeles régi faj.

Nyári Magdolna, bőtermő jó, nyári asztali faj.

Triumph de Pomologie, egyik legjobb új faj, szép bőtermő fa, kitűnő nagy, téli asztali gyümölcs.

Hartenpont vajkörtéje, igen jó, késő téli körte.

Koppertscher ép, igen bőtermő fa, kitűnő téli asztali muskotály körte, közép nagy.

Clairgeau vajkörte, igen szép, jó, téli asztali körte. Bőtermő, fáját röviden kell metszeni.

Leopold Riche, kitűnő késő őszi körte, fája ép.

Bergamotte de Marche, igen szép kitűnő téli faj.

Nagy csikos őszi Pergamen, szép is, jó is.

Saint Germain, ismert jó asztali faj.

Sándor Czár, jeles őszi körte.

Angoulemi hercegnő, kitűnő szép, nagy, jó, téli körte, fája ép, bőtermő.

Csikos Angoulemi hercegnő, mint a fennebbi.

Maréchal de Cour, kitűnő téli körte V. Mons szerint legjobb magoncza.

Knights Monarch, igen jó, késő téli ujdonság.

Strickman vajkörtéje, általánosan elismert jó téli körte.

Ananas de Courtray, jeles, szép és jó, késő őszi ujdonság.

Beurré Superfine, kitűnő jó téli gyümölcs.

Duchesse de Berry, ép bőven termő fa, kitűnő nyárvégi gyümölcs.

Marie Parent, jeles őszi ujdonság.

III. Szilvákából.

Besztercezi szilva.

Sárga Mirabel.

Sárga piros Reine Claude.

Baway Reine Claudeja, későn érő, ropogós.

Spanyol szilva, bőtermő korán érő, majdnem olyan jó, mint a besztercezi.

Brémai szilva, igen bőtermő, nemes rokona a beszterceinek.

Olasz szilva, szép, nagy, jó, ép bőtermő fával.

Violaszin Reine Claude, kitűnő szép, édes ropogós husu szilva.

Muskotály besztercezi, bőtermő, nevének jól megfelel.

Reine Victoria, szép nagy, korán érő szilva, bőven terem, fáját röviden kell metszeni.

IV. Cseresznye és meggyekből.

Nagyszemű piros cseresznye, kitűnő szép, nagy, kései ropogós.

Nagyszemű sötét piros cseresznye, mint a felső.

Spanyol meggy, ismeretes nemes gyümölcs.

Nagy hollandi hercegnő, kitűnő szép és jó faj.

Folyfalvi kurtaszáru hólyagos, a lágy cseresznyék királynéja.

Prágai muskotály meggy, Siebenfreund szerint paradicsomi gyümölcs.

Vécsi jeles meggy, az amarellának egy kitűnő válfaja.

Disznódi sötét piros cseresznye, korai igen jó félropogós faj.

Bigareau Napoleon, szép nagy és jó fajta.

De Planchoury, igen jó meggy.

V. Kajszin barackból.

Nagy királyi kajszin.

Brédai kajszin.

Ungarische Beste.

Hollandi kajszin.

Moorpark.

De Nancy.

VI. Őszi barackból.

Bourdine.

Gallandé Bellogarde.

Grosse mignone hâtive.

Grosse mignone tardive.

Drap d'or.

Schmiedbergers frühe.

Reine des Vergers.

Paulina.

Belle Bosse.

Clemence Isaure.

Lindley, kitűnő szép duránzi.

Willermoz.

Metelka.

Avant pêche rouge.

Pêche d' Essé.

Hogy számtalan más mellett, mindezen ajánlott fajokból, ótóággal és a legtöbb fajból esemetével is tud kertészetem a szives megrendelőnek szolgálni, mondani is felesleges.

Tisza László.

A kuhlandi tájfajta.

Hazánkat a nyugotéjszaki oldalon szegélyző bércekben ered az Oder, mely a Kárpátok által elválasztva, a fekete tenger felé törekvő folyamoktól eltérően, más irányban halad. A folyam két partján eredő helyétől szép, de keskenyebb völgy terül, mely a folyam eredetétől pár mértföldnyi távolságban kibővül és Odrau alatt egy 84,609 hold területű szép termékeny sikot alkot, melyen az addig zajos Oder vize már csöndesebben folyik keresztül.

Az iménti völgy az ugynevezett Kuhländchen, ezt nyugotról dombok, éjszokról szintén ezek emelkedőbb láncolata övedzi, itt csak egy keskeny nyílást hagyván, melyen át annak idején az Oder tört magának utat; délről és keletről a Kárpátok meredekebb bércei zárják be a völgyet és ki hazánkból ezen heglánczolon át menne, Morvaország eme részletébe a Lisszahóra csucsáról ezen kies völgy egész területét szépen szemügyre vehetné.

Megvagyunk róla győződve, hogy tisztelt olvasóink közül az, ki egy kissé erősebb hegyi kirándulástól nem irtózik, egy ilyet a már említett, vagy a Rádhoszt csucsára igen jutalmazónak fogná találni, innét lenézve előtte terülne a hegyek által körített szép sik, melyben ezüst szalagként kigyózdik az Oder, elszórt csokrokként tűnnek elő a teljes zárlatu, szépen kezelt erdők; buja kaszálók, szántóföldek váltakoznak: itt is; amott is, egy patak szeli a réteket és a falvak házai csak helyiely-közzel fehérlenek keresztül a sok gyümölcsös zöld lombjain.

De még mást is láthat turistánk nézponjtjáról ott a völgyben: égfelé emelkedő kéményeket, melyek ugyan nem emelik a vidék költészeti szépségét, hanem nekünk azért tet-szenek, mert bizonyítják, hogy a mezőgazdasági üzlet, haladásának biztosítására társult az iparral és erre támaszkodva lendül a vidék kulturális állapota, vagyonosodik a népes-ség minden rétege.

Említettük, hogy az egész völgyet, helyesebben mondva medenczét magaslatok körítik, melyek csakis az északi oldalon hagynak nyílást, hol azon tó vize, mely egykoron a medenczét kitöltötte, utat tört magának. Ezen tó-fének talaja a hegyekből a vizek által hozott iszapból, kötőrmelékéből és a kőzetek el-mállási terményeiből áll, melyek az így képződő talajt mész és hamu gazdaggá téve, a takarmánytermelésre oly kitűnően ké-pesítik, mely talajnak ez irányu képessége itt a gazdák által kellően ki is aknáztatik.

A Kuhland fekvésének magassága, a hegy-gyűrű, mely övedzi, a sok patak és az Oder, az erdők, egyáltalán a fákban való gazdagság is hozzá járul, hogy az évi csapadék mennyisé-

ge elégséges és ép a hegy-gyűrű eszközli még, hogy a clima-ticus viszonyok nem zordak és ez együttesen a növényzet ös-szegére, de különösen a fűfélék diszlésére nagyon kedvező befolyást gyakorol és így nagyon indokolt, hogy a Kuhland egész területéhez mérten 50% szántóföld 8% herés, 12% kaszáló, 6% legelő, 24% erdő, ut és hasznavehetelent találunk.

Ezek jelölik ki azon utat, melyet ezen vidék gazdáinak üz-letvitelükben követni kell és ez az állattenyésztésnek előtér-ben helyezéséhez vezet.

A vázolt viszonyok már többet is tettek, nem csak álta-lában az állattenyésztés melegebb fölkarolására vitték a gaz-dát, hanem arra is készítették, hogy a szarvasmarha tenyésztés-re fordítsa kiválóan figyelmét.

Morvaországban egyáltalán a mezőgazdaság már a mult században szép lendületet vett és azt mondhatjuk, ezen szép kis ország minden vidékén a nagy birtokos értelemmel, a kis birtokos szorgalommal kezelte birtokát és az állattenyész-tést mindig a kellő figyelemben részesítette.

Az ország nagyobb részében, különösen a nagy birtoko-soknál ekkor is, meg később is a juhászat képezte a legfonto-sabb ágazatot; sok helyt ez volt a tengely, mely körül a tevé-kenység leginkább forgott, de ennek daczára a többi tenyész ágak sem hanyatlottak és a szarvasmarha tenyésztés legkevé-sbé volt mostoha sorsúnak mondható.

Morvaország akkorába saját jellegzett honi fajlával nem birt és így a birtokosság, különösen az ország déli részében, az egyik ilyen, a másik amolyan vért importált, tenyészanyagot pe-dig többször változtattak. Ezen a szélrózsa minden irányából hozott anyag vére a nagy birtokos istállójából kiszivárgott, a parasztgazda is hozzá fért és így — főleg a tarka hegyi mar-ha befolyása alatt, létesült azon morva marha, mely határozottan nem jellegződött ugyan tájfajtvá, de nagy goromba nehéz test, nagy ereje miatt becsültetik és más meg más színezetet és kül-lemet birtokolván, jelenleg Morvaországnak különösen déli ré-szeiben van elterjedve.

Máskép cselekedtek Morvaország azon részében, a Kuh-landban, melyet az imént leirtunk, ott már a mult század végén 1780-ban importáltak tiroli, valószínűleg zillerthali bikákat és ezeket 10—15 évig használták. Ezen bikák átalakították ugyan az eredeti honos marhát, de ezen átalakítás nem elégitet-te ki az odavaló tenyésztőket és így első ízben a partschendorfi és a fulnecki uradalom áttértek egy más keresztezésre, melynél átalakító vérül a berni választatot; ezen keresztezés folytattatott a negyvenes évek végéig, a midőn a kuhlandi tájfajta jellegét nyervén, a fent említett szakavatottsággal kormányzott uradal-makban beltenyésztésben kezdték kezelni. Innet terjedt el a kuhlandi vére, mely ma már az egész Kuhlandban általános és egyöntetű tájfajtvá képződött, melynek darab száma 22—23,000 közt váltakozik és ezen marha létszám is élénken bizonyít az odavaló gazdák helyes eljárása mellett, mert szán-tóföldet, rétet és legelőt számítva mindig 2.7 holdon tartatik egy nagy marha, mi ha még a többi háziállatok számarányát a Kuhlandban tekintetbe vesszük, az üzlet nagy intenzitását te-szi világossá.

A legszebb kuhlandiak Fulneck és Neutitschein tájékán tenyésztetnek, szép törzs van Fürstenberg gróf kunewaldi birtokán Partschendorfon, melynek kiállítmánya 1873-ban Bécsben méltán feltűnést okozott, de ezen kiválóan becses tájfajta létesítésének érdeme leginkább a fulnecki uradalomé, honnét eleintén a legjobb vér került.

A kuhlandi feje finomabb, de határozottan frontosus jellegű és csak kivételesen találkoznak állatok, melyek fején egyes részleteken a tiroli vérrel járó alakulás nem töröltetett el teljesen. A fejél közepes terjedelmű, a szarvak erősek, kis galyasak vagy kis csákok, keselyek és tönél majdnem hengerdedek. A fülek elég nagyok, a kagyló belseje sűrű pamaes szőrrel fődött, a homlok széles, a szemek inkább oldalt vannak elhelyezve nagyok, tiszták és barátságosak. Az arczorri részlet nem hosszú és csinosan puhán körvonalozott; a fényszáj kesely.

A nyak finomabb, kellően lebenyelt, a törzs hosszú, a hát egyenes, a far jól alakult, kissé tornyosodó, a szügy közép szélességű mély, a has henger alakú, a tölgy elég nagy és szépen telt.

Jó tenyésztésekben a mélység mindig kiváló, kis gazdák istállóiban ez gyakran igen hiányos, mi a borju nem megfelelő tartásának következménye.

A végtagok minősége kielégítő, az állás talán istállózott öreg tehenek kivételével, teljesen megfelelő és a többit illetőleg bizvást elmondhatjuk, hogy az egész külem elegendő erőre mutat, de mellette finom és nemesebb jellegű.

A kuhlandi bőre puha, simulékony és finom sűrű szőrrel benőtt. A szín mindig tarka és csak ennek keretében vannak a szinezet világosabb vagy sötétebb voltára nézve változatok, ugyancsak találkoznak barna, megyszín, piros pirók tarkák, a fej inkább fehér, a fülek mindig sötétek.

A fent elsorolt uradalmak igazgatói és az ottani bérlők szivessége folytán igen számos méretnek jutottunk birtokába, melyek átlagát a következőkben ismertetjük meg:

	Jó tenyésztésben	Paraszt gazdák
	bika	tehén
	tehén	teheneinél.
Fej hossza	50.6—46.5	— 49.4
A homlok átmérője a legkeskenyebb helyen.	22—19.4	— 18.4
Homlok átmérője a szemboltoknál.	29—23.8	— 22.5
Törzs hossza a fejtől a fartőig mérve.	210—207	— 196
Övmérték.	217—200	— 177
Magasság a marnál.	147—141	— 136

centimeter.

A testsúly közönséges tehénnél 450—500, jobb tenyésztésekben 550—600, bikánál 700—800 kilogramm.

Igazhatásra a kuhlandi marha alkalmas és az ezen fajtából került ökrök becsültek, azonban ezen marha legkiválóbb tulajdonának hizadalmasságát mondhatjuk, mely nagyobb igényeket is kielégít, erre a célra az ökrök, de még az öregebb tehenek is, szesz és cukorgyárakban keresettek és kihizva szép

márványos izletes husok miatt a bécsi, valamint külföldi mészárosok kedvelt árúját képezik.

A kuhlandi fejlődése jó takarmányozás mellett nem lassu, szép teste gyorsan dalmodik is, hogy a hizadalmasságai hajlam nagy, azt épen a tehenészet tulajdonosok kifogásolják, mert gyakran tejelési időszakában hizni kezdenek és e miatt apasztanak.

Mint tejelő marha ezen tájfajta megbecsülendő, az évi átlag hazájában a 2000 litert eléri, sőt jobb tenyésztetekben meghaladja.

A tejtartalom dús, ezt az 1873-ban Bécsben eszközölt kísérletek fényesen bizonyították, mert az ott megkísérlett tizenhat fajta és törzs tehenei között a kuhlandi teje állt száraz állomány és zsirtartalom tekintetében első helyen és innét egy tehen egyik orosz császári birtokra 475 frton vásároltatott meg.

Ezen idő óta, meglehet a bécsi eredmény folytán, lettek a kuhlandiakra figyelmesebbek, belföldi és külföldi vevők is sürűbben jelentkeznek és a kereslet már aunyira emelkedett, hogy az aránylag kicsi Kuhland éventi 11,000 darabot volt képes exportálni.

Ezen tenyész eredmény ösztökéli a gazdákat a legnagyobb tevékenységre, a fulnecki és neutitscheini gazdasági egyesületek hites alkuszokat állítanak, évente Partschendorfon és Kuhlandon szép számú tenyész bikák vásároltatnak a községek használatára és eddig valószínűleg egy igen üdvös tenyésztési rendszabály léptetett életbe.

A legjobb helyek a Kuhlandi beszerzésére Partschendorf, Kunewald, Sutendorf, Stachenwald és Zauchtel; az utóbbi ezen vidék vaspálya állomása.

Fejős tehenek ára borjuval együtt 170 és 200 frt közt ingadozik kis birtokosoknál; az uradalmi tenyésztetekből jó hasas üsző 200—250 frt, két éves bika ára 200—300 frt.

Ezen fajta ránk nézve fontos jó tulajdonsága miatt, de azért is mert a Morvaországgal határos megyék, de egyáltalán a Kárpátok jobb vidékei ezen kitűnő tenyészanyagot egyrészt közel érik és könnyen beszerezhetik másrészt bizonyára sikerrel tenyészthetik.

Kassán a gazdasági tanintézetnél van már egy ilyen tehenészet, őszintén kívánjuk, hogy sikerrel tenyésztessek, hogy a felvidéken sok helyt kövessék a kassai példát, végre kívánjuk, hogy nálunk is mielőbb mintául vegyék a kuhlandi ily eljárást és törekedjenek szorgalom és szakértelmes eljárás által a mintát megközelíteni, ha lehet elérni, hogy így testesüljenek a derék erdélyi gazdasági egyesületnek is az állattenyésztés emelését célzó üdvös törekvései.

Tormay Béla.

A phylloxera ügyben

Képviselőházunk pénzügyi bizottsága folyó martiushó 15-én értekezletet tartott, mely a phylloxera kiirtására ujabban kért 80,000 frt póthittel foglalkozott. Zsedényi Ede elnök felemlíté, hogy a bizottság kebelében kételyek támadván az eljárás helyessége iránt, szakértők és szőlőtulajdonosok kihallgatása lett elhatározva.

A pancsovai szőlőbirtokosok küldöttjei: Bachmann

Antal, Ivanovics Pál, Russ Károly és Heiser Károly nagyon élesen keltek ki az eddigi eljárás ellen, melyet sem elméletileg indokoltak, sem gyakorlatilag helyesnek nem tarthatnak. A küldöttek részletesen jellemezték az elkövetett mulasztásokat és hibákat.

Magyar óvári tanár **Deininger Imre** az előbbeni nézetek czáfolatával foglalkozott, az irtást jól alkalmazva sikeresnek és szükségesnek tartja, de 80,000 ft arra nem lesz elég.

Somsich Pál a gyakorlat nevében az irtás ellen szolt; az állam részéről csak övrendszabályokat tart szükségeseknek.

Havas József csatlakozik e nézethez, a szőlőbe töröküzat kíván ültetni, hogy a phylloxera étre átmelve, könnyebben kiirtható legyen.

Herman Ottó terjedelmes és avatott szakvéleményében elítéli az eddigi eljárást, mely czélszerűtlensége mellett még hiányos is volt; a kérdés tanulmányozására vegyes szakbizottságot véi kiküldendőnek; a mivélés és trágyázásra, valamint az ellenálló fajok termelésére nagy gondot kell fordítani.

A budai vinczellérképezde igazgatója **Molnár István** szintén elítéli az irtást, ajánlja Pancsován a kordon vonását, az inkább ellenálló fajok rövidebb metszését és a hamutrágyázást.

Erdélyi gazdasági egyesületünk elnöke **Tisza László** körül-belül úgy nyilatkozott, hogy azon irtási módot, mely eddig követetett, ellenzi, mert végrehajtani egész pontossággal lehetetlen. Localisálni kell a bajt és szigoru kordont huzni a vesszők elszállítása ellen, a melynek rendezése módozatainak czélszerű megállapítását a kormány feladatának tekinti. A localisálást úgy érti, hogy a vészről ellepott területtől minél nagyobb távolságban, ha kell az egészséges szőlőkből is szőlő nélküli gyürü irtassék ki, mely lehetlenné téve, hogy a rovar tókeről tókére vándorolhasson, a vész tovább terjedését valószínűleg meg fogja gátolni. Hivatkozik, mint némileg hasonló esetre a növényéletben, az aranka irtási módjára, mely szinte csak akkép vezet czélhoz, ha a megtámadott föld körül kellő szélességben az egészséges here is kiirtatván, a volt beteg és megmaradt egészséges növények közt egyidőre az érintkezés teljesen megszakittatik.

A Pancsova melletti két községet is, ha szőlők a pancsovaival közvetlen összeérnek vagy igen közel fekszenek azokhoz, bele kívánná vonni a körülirtott területbe. A szőlőment gyürün belül eső részek, melyekben a phylloxera localisáltatott, legalább egyelőre sorsukra lennének hagyandók.

Abban van a főveszély, hogy a baj szökösve imitt-amott is mutatkozik és ezért kell a fertőzött terület körül minél nagyobb szőlőment gyürüt fenntartani, melynek szélessége csak a rovar helyszinéni részletes észlelése alapján állíthatatik meg. Két mód van, mellyel a vészt mérsékelni, talán akadályozni s a szőlőket a vész daczára fentartani lehet; egyik a kalival való trágyázás, másik a rövidre metszés. Ezekkel Pancsován a legkiterjedtebb kísérletek teendők, szigoru, szakértői ellenőrzés mellett. A kukoriczának a szőlősorok közti termelését még hypothesisnek tekinti, de meg lehetne Pancsován azt is próbálni.

Erdélyre nézve azt hiszi, hogy ott eddig nincs baj, tudomás szerint a régibb szőlőkben nincs, semmi esetre nincs pedig azokban, melyekben, mint előtte helyesen mondatott, 3--4 év előtt is tetemes mennyiségű franczia vessző hozatott be, de a melyek tulajdonosai az erdélyi részeknek nemcsak legszenvedélyesebb, de egyszersmind legszakértőbb bortermelői is, kik ültetvényeiket a legszigorubbán ellenőrzik és eddig legalább nem vették észre semmi jelét a phylloxerának.

Végre szükségesnek látja bizonyos összeg megszavazását, de nem a beteg területeni szőlők eddigi mód szerinti irtása, hanem a trágyázás, metszés különböző nemeiveli kísérlet tehetés és a phylloxerának ellent állani képesnek állított szőlőfajok nagyobb mértékbeni meghozathatása és Pancsován való kipróbáltathatására és a szőlőment gyürü létesítési s ellenőrzési költségeinek fedezése érdekében és reményli, hogy a kormány az ez irányban felhasználandó hitelt mielőbb kérni fogja.

Szalay Imre a szőlő hiányos táplálásában látja a bajt, a phylloxera nem ok, hanem okozat; jobb mivélési rendszerrel segítve lesz.

Kerntler Ferencz ajánlja az irtás ellen szőlők módozatát.

Báró Liptay Béla nem hiszi, hogy az irtás teljesen elvetendő volna, a baj kifürkészéséhez az állam nyújtson segélyt Pancsován pedig amerikai szőlőfajok lesznek meghonosítandók.

Lónyai Gábor az irtás folytatása mellett nyilatkozik.

Elnök **Zsedényi Ede** a szakértőknek megjelenésükért és véleményük nyilvánításáért köszönetet mondva, az értekezleti ülést bezárta. —

Másnap martius 16-án a pénzügyi bizottság ülésében az irtásra kért 80,000 frtnyi póthitel elvetetett és egyszersmint constatáltatott, hogy a ministerium a Pancsován felmerült visszaélések felderítésére szigoru vizsgálatot fog megindítani.

Felhívás,

kertészlegények és szőlőbeli előmunkások képzése ügyében.

Közvetlen tapasztalathól és tudakozásokból tudva azt, hogy az erdélyi részekben paraszt fiukból begyakorolt kertészlegényekre és szőlőbeli előmunkásokra mily szükség van, ezen intézet fölvette feladatai közé alkalmas egyéneknek nevezett irányban vala kiképzését.

Mivel azonban előre láthatólag nem volt remélhető, hogy önszántukból és önköltségükön ily egyének az intézetbe jöjjenek, az intézet igazgatósága az erdélyrészi birtokos és gazda urakhoz fordul azon megkereséssel, méltóztatnának az ügyet saját érdekükben felkarolni és a következő sorokat szives figyelmükben részesíteni.

Az intézet igazgatósága ezen oktatási ág megvalósítására nézve következő eljárást vél legczélszerűbben követhetőnek. A birtokos urak kiszemelnének egy-egy legényt, a kit kiképeztetni és később alkalmazni szándékoznának és őt a kiképzés végett ide küldeni sziveskednének.

A küldöttek az intézet kertjeiben és szőlőjében foglalkoztatván, a kerti és szőlőbeli teendőkkel gyakorlatilag legkövet-

enebbül megismerkednek. Az intézet a legények munkáját nem kívánja ingyen, hanem az általa adandó oktatás és egyéb kedvezmények, meg a legények kevésbé productív munkájához képest, minden munkában töltött nap után megfelelő napszámdíjat fizet. Ily módon hiszi az intézet igazgatósága ezen oktatási ágat legjobban szolgálhatni és módot nyújthatni arra, hogy a birtokos urak alkalmas egyéneket lehető legkevesebb költséggel szerezhessenek.

A fölveendő legények számára és egyéb feltételekre nézve szolgáljanak a következő pontozatok felvilágosításul:

1. A kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézetnél 6 kerétszegényi hely lesz betöltendő következő feltételek mellett:

a. a legényeknek 15 éven felülieknek kell lenniök. Irni és olvasni tudás igen kívánatos.

b. a legények az intézeti kertek és szőlőkben alkalmaztatván, minden teendőikben lehetőleg begyakoroltatnak és oktatásuk a munkák melletti felvilágosításban áll. Minden munkában töltött napra a legények 40 kr. napszámdíjat nyernek.

c. a legényeknek az intézet ad lakást.

d. a legények élelmezéséről is hajlandó az igazgatóság közvetve gondoskodni.

2. A föl vétel a jelentkezés sorrendje és megbírálás mellett történik.

3. A beküldő elvállalja azon kötelezettséget, hogy a legényt a szükséges kerti kézi eszközökkel (kés, olló) ellátandja és egyéb szükségleteiről is gondoskodik; illetőleg, ha a legény keresménye élelmi díját nem fedezné, a különbözetet megéri. 4. A tanfolyam 2 évre terjed és tart mártius 15-től october 15-ig, esetleg ápril 1-től october végéig.

5. Az intézet lakást és napszámdíjat csak az I-ső évfolyamra fölvet 6 legénynek ad. A II ik évfolyamban a legényekről küldöik gondoskodnak. Több napszámos kéz szükségése esetén azonban mindenkor a legények fognak alkalmaztatni.

6. A mely beküldő legényét a téli időszakra is tartani szándékozik, ezen időszak alatt a legény ellátásáról gondoskodik; téli időszakban az intézet napszámdíjat nem fizet. Téli időszakban a legények gyékény és kosárfonásban is oktattatnak és küldöik kívánatára a II-od évben a gazdaságban is foglalkoztathatnak.

7. Oly napokra, melyeken a legények az intézetre nézve hasznos munkát nem végeznek, hanem önkulások és gyakorlat szerzés végett oktattatnak (szemzés, ójtás stb. nemesítési fogások) napszámdíjban nem részesülnek.

8. A legények keresményéről napló vezettetik és keresményük vagy küldöiknek, vagy nekik kézbesitetik.

9. Fölvetetnek még a 6 fizetéses legényen kívül többen is, ha küldöik azok ellátásáról gondoskodnak.

10. A legények a kitöltött tanfolyam után egyszerű írott bizonyítványt nyernek az igazgató és a főkertész aláírásával.

A fentebbiek alapján a folyó 1877-k évre a fölvetélek megkezdődnek és ezen első évfolyam kivételesen áprilhó 15-től kezdve october hó végéig fog tartani.

Tudakozódások, kérdések áprilhó 15-éig az igazgatósághoz intézendők.

Kolozs-monostor, 1877. mártius hó 20-án.

A m. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága.

Midőn a kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet t. igazgatóságának fentközlött nagy fontosságú kezdeményezését t. birtokosainknak teljes figyelmükbe részünkről is a legmelegben ajánlanók, egyszermint felkérjük t. laptársainkat, hogy az ügy érdekében e felhívást vagy teljtartalmulag vagy legalább bő kivonatban közölni és annak követésére buzdítani sziveskedjenek.

Szerk.

A bárányhus üdéntartása.

A husvéti ünnepek közeledtével eszembe jut, miszerint most egy éve nálunk a báránykák jutányos áron keltek, a mi arra indított, hogy heti vásárok alkalmával egyet-egyet vettem. De miután eltartásukra helyem nem volt, mindannyiszor le kellett ölni, a husnemü tehát felhalmazódott és bizony meg is szagosodott. Hogy kárba ne menjen, egy cseber vízben áztatam és a vizet megújítván felmangansavas kalium oldatából — más szóval vegytani chamäleon, minden gyógyszerárban kapható — addig cseppentetem hozzá, míg felkavarás közben gyenge rózsaszinbe játszóan meg nem maradt. Ez által a husnak azon részét, mely már bomlásnak indult és a többit megszagosította, teljesen megsemmisitettem annyira, hogy a többi hus, tiszta vízzel kimosatván, szagát elvesztette. Ezután salicylsavas vízbe helyeztem a hust, a hol addig maradt, míg apráuként el nem fogyott. Egy közepes cseber vízre egy kis késhegynyi salicylsav elegendő, de eunek előbb fel kell olvadnia és csak azután lehet a hust bele tenni.

Ezen kiprobált eljárásomat mindenkinek ajánlhatom, a hus tiszta és jó ízét visszanyeri, — illetőleg a salicylsavas vízben megtartja — az alkalmazott szerek pedig semmiféle káros vagy kellemetlen befolyást nem gyakorolnak.

Arator.

A kolozsvári takarékpéztár

részvénytársulat 1876 (VIII-ik) üzletévi zárszámadása szerkesztőségünkhez beküldetvén, megemlítjük, hogy az összes forgalom a hat millió forintot jóval meghaladta, tartaléktökére, nyugdíj- és törlesztési alapra közel 7400 frt, jótékony célokra 700 fordított, jutalékok fejében 2063 frt osztott ki. Mindezekon kívül minden egyes részvényre husz százalék tiszta nyereség esett. Az intézetet a lefolyt évben semmi veszteség sem érte, a mi a szakavatott és óvatos vezetésnek kétségkívül legékebb bizonyosságául szolgálhat.

A III. nemzetközi baromfi kiállítás

Bécsben folyó évi majushó 6-ától 13-áig fog megtartatni, rendezni a bécsi baromfi tenyészegylet. Ezen kiállításához bocsátatnak tyukok, galambok, libák, ruczák, pulykák és diszszárnyasok: a szárnyasok szaporítására és tenyésztésére szolgáló termékek, költő készülékek, kalitkák, fészekládák, eleségmustrák és több efféle; ebbeli tudományos működések u. m. szakmunkák, készítmények, kitömött madarak s. a. t. A kiállítandó állatok vagy tárgyak mártius hó 15-én kezdve legkésőbb áprilhó 25-éig a bécsi baromfi tenyészegylet titkári hivatalához (I. Herrengasse 13) lesznek bejelentendők, miglen

a kiállítványoknak majus 5-ére fel kell érkezniük. A díjazásra számos ezüst és bronce érem, valamint dicsérő oklevél áll rendelkezésre. Nagyon kívánatosnak tartanók, hogy erdőlyrészi t. baromfityénysztoink is egy kissé mozognának és ez alkalommal életjelt adnának. Itt van a híres fejéregyházi telep; a szent benedeki tenyészde; Fogaras és Kolozsvár: mindannyi tud mit mutatni, ha akar, ott van továbbá kitünő jó parasztyukunk, kivált az eredeti háromszéki, mely Bécsben nem kevés bámulóra akadna! Azért rajta, ocsudjunk fel kissé megszokott télen-ségünkben és jelenünk meg mi is ott, hol Európa mivelt népei versenyre kelnek. Az érdeklődőknek még megsughatjuk, hogy lapunknak n. t. munkatársa, Dr. Rodiczky Jenő immár harmadszor foglalja el a felkért bíráló bizottságban méltó helyét, a mi teljes biztosíték arra nézve, hogy a magyar kiállítók háttérbe ne szoruljanak.

Pályázati hirdetés szivarládácskákra.

A m. kir. pénzügyministerium a m. kir. dohánygyárak részére szükségendő, összesen mintegy 322,600 darab szivarládácska bükk esetleg egerfalapok szállítására versenytárgyalást irt ki, melyhez írásbeli bélyegzett a 10°/_o bántópenz letételel igazoló pénztári nyugtával ellátott és lepecsételt ajánlatok árumintákkal együtt a budapest ferenczvárosi m. kir. dohánygyári igazgatóságnál legkésőbb 1877. évi aprilhó 4-éig déli 12 óráig nyújtandók be.

A részletes feltételek a kolozsvári m. kir. dohánygyárnál is megtekinthetők.

Vidéki gazdasági tudósítások.

Szamosujvár vidéke 1877. martius 18-án

Telünk lassu szelid lefolyása mellett a tavasi munkálatok kezdetüket vették, az elkésett őszi vetés pótoltatik, egyébként elvette még semmi sem lett. Takarmány hiány érezhető, de azért gazdasági házi állataink, különösen a hizók szép eredményt mutatnak. Az őszi vetések egyáltalában inkább gyengéknek, mint jóknak mondhatók; itt ott egyes foltok vannak, melyeken a vetés tökéletesen kiveszett, részint egerek, részint nedvesség által kipszittva. Rétek hozzáférhetlenek, legelő jó karban vannak. Szőlők általában elhanyagoltatnak, gyümölcsfák épek. A borjuzás jóformán most kezdődött, eddigelé az elési százalék kedvező, mert 75—80%-ot tesz. A szarvasmarha ára emelkedett, mit a vidékünkön létező nagyszámu szeszgyárak okoznak.

Rösztler Károly.

Torda-Sz.-Mihályfalva 1877. martius 18-án.

Telünk mondhatom csak novemberben volt, melynek hava decemberben hirtelen elolvadván, a millió számra felszaporodott egereket, melyek őszi vetéseinket tönkre tették, elpusztította. December lanyha, január szelid, február egy pár zivatarral sáros, martius komor vizes, mely a szántást eddig meg nem engedte. Vetéseink gyengék, nagyobb részt későiek, de felüdülésükre alapos reményünk van. A szőlő jól telet faja a tavasi fagy miatt közepes jó, munkája még szünetel, a gyümölcsfákon számtalan hernyó garázdálkodik. Allataink jól telettek, egészségesek és rendre ellenek, takarmány bőviber van, néhol még marad is. Méheink jól telettek, még nem tettük ki őket. A termények ára emelkedik.

Nagy Gábor.

Sepsi-Szent-György, 1877. martius 19-én.

A háromszéki házi iparegylet Jagócsi Péterffy József minsteri biztos és a leendő szövögyár kiszemelt vezetője jelenlétében ugyan-

csak e szövögyár érdekében martius 24-én nagy gyűlést tart. Lentermelésünk megindítása végett, felső népiskolai igazgató Tarczali Endre bevégezte a tulajdonképeni Háromszéken vándortanítási utját és mártius 20-án kezdve Erdővidéken működök. Kísérletképen 50 hectoliter lenmag rendeltetett meg gazdáink által az egylet utján Rigából és így lentermelésünk örvendetes lendületét biztosan várhatjuk. Bene József.

Piaczi árainkat illetőleg

megjegyezzük, hogy Besztercze, Cs.-Szereda, Fogaras, N.-Enyed, S.-Szt.-György Torda és V.-Hunyad ujjabb heti vásáraitól tudósítást nem vettünk, a dévai gabnaárak 100 kilogrammonként vannak jegyezve. — A hectoliter árának átszámítása a régi mértékrenagyon egyszerű: az összeg egy tizedrészét leütve, a maradék gyakorlat igényeihez képest elég pontosan három véka árának felel meg. P.o. buza hectoliterje 800 kr., leütve a tizedrészt, 80 krt, marad 720. kr., mint három véka, tehát 240 kr., mint egy vékának ára!

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Felszólítás a t. cz. gazdaközönséghez!

Alólírott tisztelettel felkérek mindenkit, a kinek gazdasági magvai, u. m. luczerna, löher, bükköny, lenmag, lencse, borsó, kerti vagy mezei paszuly, mák, kanadai zab, kendermag vagy bármiféle más gazdasági magvai eladók, vagy pedig eladás végett bizományba adandók volnának, méltóztassanak engem személyesen felkeresni, vagy minta beküldése mellett levélben értesíteni.

(9) 9—12 CSIKY IMRE, fűszer-, mag- és ásványviz-kereskedő. Kolozsvártt.

TAUFFER FERENCZ

magkereskedő Kolozsvártt,
ajánl ve.ómagul:

hópehely, fehér rózsza, Extra Early Vermont és Early Rose burgonyákat, valódi oberndörffi sárga takarmány répa magot, melyből kívánatra mintául répákkal szolgálók, továbbá nagy választékú gazdasági, kerti és virágmagvakat, Pignoletto törökbúzáat, Saylor- és Cook-féle angol kertész késeket és ásókat.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve szolgáltatnak ki.

(1)

(12—52)

„VICTORIA“ biztosító-társaság Kolozsvártt. (Alapított 1865-ben.)

Forgalmi kimutatása: (1875. december 31.)

Összes bevételek kezdettől (1865)—1874. év végéig	o. é. 19.606,023 frt 99 kr.	Kifizetett károk 1875-ik évben	o. é. 793,469 frt 47 kr.
Bevétel 1875-ik évben	o. é. 2.602,042 frt 73 kr.	összesen	o. é. 7.474,125 frt 74 kr.
összesen	o. é. 22 208,066 frt 72 kr.		
Kifizetett károk kezdettől (1865)—1874-ik év végéig	o. é. 6.680,656 frt 27 kr.	Kiosztott nyeresemény kezdettől 1875-ik év végéig	o. é. 439,738 frt 69 kr.
		Évi díjbevétel	o. é. 1.000,000 frt — kr.

BIZTOSÍTÁSOKAT FOGAD EL:

- a) tüzkárok ellen (ha villám-csapás által okoztattak is)
- b) jégkárok ellen, teljes kártérítéssel;
- c) az ember életére, minden módozatokban — és közvetliti
- d) a túlélési csoport biztosításokat.

A folyamatban lévő széna és gabonakészlet — biztosítási idejére különösen is felhivatik a közönség figyelme. Biztosítatnak ugyanis tűz ellen mindenféle gabonaneműek, asztalgombokban vagy csűrőkben, úgy takarmányok is szabad ég- vagy fedél alatt. Nagyobb összegű biztosításoknál, úgy azoknál, kik jégben is biztosítottak és káruk nem volt, vagy olyanoknál, kik épületeiket is együttesen adják fel — különös kedvezmények nyújthatnak.

Tekintettel továbbá azon körülményre, hogy a cséplőgépek használata naponként általánosabb lett, minek folytán az elcséplés az eddiginél gyorsabban történik, a „Victoria“ azon kedvezményt léptette életbe, hogy azon felektől, kik gabonáikat géppel csépelltetik, egy havi tartamra is fogad el aránylagos díj mellett biztosítást.

Elcséplés után a biztosítás — ha a rakodási hely és idő bejelentetik; a szemre is kiterjed.

Az ügynökségek utasítva vannak, a közönségnek minden felvilágosításokkal, nyomtatványokkal szolgálni, a biztosításokat felvenni és esetleges kivánásokat ide bejelenteni.

Központi iroda: Kolozsvártt, főtér 26-ik szám.

Vezérügynökségek: Bécs, Budapest, Grätz, Prága, Szeben.

Főügynökségek: Arad, Brassó, Debreczen, Eszék, Győr, Kassa, Maros-Vásárhely, Nagy-Becskerek, Nagy-Enyed, Nagy-Szeben, Pozsony, Szeged, Temesvár és Triest.

Vidéki ügynökségek: a birodalom minden jelentékenyebb helységében.

A „VICTORIA“ biztosító társaság 10 éves működése alatt, kötelezettségének mindég hiven és pontosan megfelelvén, bizalommal hívja fel a közönséget, biztosításait jövőre is első sorban ezen tisztán hazai és minden idegen elemtől ment intézet által eszközöltetni.

(5)

(6—26)

„VICTORIA“ biztosító társaság.

Piaci árak.

A heti vásár		Egy hectoliter (=70 kupa)						100 kilo		1 köbméter	1 kilo
helye	napja	tiszta buza	telegy buza	rozs	árpa	zab	törökbuza	széna	szalma	tűzifa	marhahus
á r a k r a j o z á r o k b a n											
Beszterceze	febr. 6.	950	850	460	—	230	325	280	110	320	28
Brassó	mart. 16.	1000	803	644	420	275	430	210	100	360	36
Csik-Szereda	febr. 28.	1000	825	650	500	250	500	400	180	125	24
Décs	mart. 20.	900	825	555	—	225	300	520	155	200	32
Déva	mart. 17.	1000	900	840	600	740	650	420	180	220	32
Erzsébetváros	mart. 17.	825	640	590	—	320	375	325	140	300	36
Fogaras	dec. 14.	775	670	450	450	200	425	140	30	—	24
K.-Fehérvár	mart. 17.	890	700	600	—	360	400	350	170	300	36
Gy.-Sz.-Miklós	mart. 17.	975	650	575	550	275	475	110	25	—	28
Kolozsvár	mart. 22.	1000	—	580	—	340	400	280	170	360	38
M.-Vásárhely	mart. 15.	850	620	630	280	275	350	300	80	380	34
Naszód	mart. 15.	1100	930	630	300	230	400	250	80	250	24
Nagy-Enyed	mart. 8.	900	725	575	—	280	375	330	120	235	36
N.-Szeben	mart. 20.	900	760	630	600	400	430	160	110	350	40
Segesvár	mart. 15.	870	670	600	—	280	420	140	80	200	36
S.-Sz.-György	mart. 5.	930	890	610	420	270	460	230	120	500	28
Szamosujvár	mart. 19.	900	600	600	—	255	400	350	75	500	32
Sz.-Régen	mart. 15.	868	645	645	355	260	370	300	140	280	34
Sz.-Udvarhely	mart. 12.	1100	800	650	—	300	490	250	50	200	36
Torda	mart. 10.	1125	900	600	600	300	360	360	40	300	34
V.-Hunyad	febr. 10.	800	600	540	—	250	480	200	100	300	36

Melléletek

100 darabonként 1 forint 40 krajával számíttatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetés szerint akárhányszor változtathatják.

Az „Erdélyi gazda“ hirdetési díjszabályzata.

A kívánt tér megnevezése	széri hirdetésnél										
	1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24	1-30	1-36	1-42	1-52	
16/16 v. egész oldal	12	33	64	120	170	216	260	290	320	360	
8/16 v. fél „	6	17	32	60	90	110	130	150	160	180	
4/16 v. negyed „	4	9	16	30	45	55	65	75	80	90	
2/16 v. nyolcad oldal	3	5	9	16	24	30	35	40	45	50	
1/16 v. tizenhatod „	2	3	5	9	15	18	20	23	25	27	

Ezenkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői

25% vagyis egy negyedrészen engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.